

Programchefens teoretiske mølle

9/2-82 - Høring

Når Per Stig Møller tænker over menneskene og marxismen

KOMMENTAR

AF HANS JØRGEN VODSGARD

I KRONIKKEN »Erfaringer med den ortodokse venstrefløj« d. 25.1. hævder Per Stig Møller, at venstrefløjen har »forføreligt meget af indhenten«, hvis den mener, at han tilhører »det nye højre«. Nu behøver man ikke at være reaktionær, fordi man er antimarxist. Men når man konsekvent ligestiller de værste sider i den stalinistiske legitimationsideologi med den marxse teori, og man har et teoretisk alternativ som Per Stig Møllers, og i det hele taget altid forsøger at trække samfundsdebatten til højre, så er det en præcis karakteristik.

Per Stig Møller holder sig sjældent for god til demagogisk antimarxisme, hvor den marxse teori idealistisk forklares som årsagen til den stalinistiske realpolitik, siden den påkalder sig marxismen. En argumentation på linje med at give Jesu Ord skylden for de »kristnes« massedrab på hedninge, siden det skete i Jesu navn.

På det mere teoretiske plan er en af hans yndlingspåstande, at marxismen i sit væsen er en totalutopi og en frelserlære. På trods af det ikke er nogen hemmelighed, at Marx' udgangspunkt var det radikale og med religion og idealisme, og især deres utopiske nedslag i den socialistiske bevægelse.

Som bekendt var Herrens

brede skuldre og Moderskødens varme et forladt stadie hos Marx. Det var menneskenes lod som materielle væsener at leve et profant og forgængeligt liv i en verden, der udgjorde en evolutionær tilfældighed. De måtte skabe mening i deres historie uden en bagvedliggende Menings trost og bruge ord i den fortsatte fortælling uden Ordets hjælp.

Ligeledes var den ældre Marx klart kritisk overfor religionserstatninger, hvor man forsøgte at generhverve det Absolutte gennem filosofisk systembyggeri. Han deltog ikke i oplysningsfilosoffernes forsøg på at forevige sig gennem indsigt i »Guds Plan« og forme Historien efter dens Mål. For menneskene og deres ideer udfoldedes indenfor en bestemt samfundsmæssig horisont, hvis udsyn forrykkede sig med den historiske praksis.

DENNE praksis - »filosofi« er med andre ord helt fjern fra idealistiske luftkasteller om at kunne opnå patent på historiens endestation, da sporlinjerne og stationerne ændrede sig sammen med rejsen. Teoriens udgangspunkt må være her og nu. Hver generation måtte ligesom hvert individ indenfor denne genbetragte og genopbygge deres egen særlige historie.

Det kan derfor undre en, at Per Stig Møller netop udnævner den marxistiske tilgangsvinkel for at rumme totaliserende utopier om den færdige fremtid og det fuldenste samfund. Det var mere nærliggende at vende kritikken mod størstedelen af den borgerlige teoretik, især de naturretlige socialfilosofier. Men det sker ikke af den simple grund, at han har reserveret disse til sit teoretiske »alternativ«.

Nu kan Per Stig Møller indvende, at ondets rod findes et andet sted end i det antiutopiske udgangspunkt, nemlig i den videnskabelige praksis, som vil erstatte tabet af den Absolutte filosofi med en objektivistisk vidensform. I hvert fald retter han hovedsageligt skytset mod den historiske materialistiske erkendelsesvinkel, ja mod hele den »kopernikanske revolution« indenfor human- og samfundsvidenskaberne, som Marx var en af pionererne for.

Ligesom kristne mørkemænd i sin tid fastholdt, at jorden var verdens centrum, vil Per Stig Møller fastholde, at historien og samfundene drejer sig om og skal forklares ud fra Mennesket. Han kan af moralske grunde ikke godtage det historiske materialistiske perspektivskifte, hvor menneskene drejer sammen med historien. Teori om samfundsmæssige love, der som »usynlige hænder« råder bag om menneskenes givne viljer, må ikke tænkes. Fordi de fratager mennesket dets centrale plads i en »flad« og let gennemskuelig verden, og gør det til »et sandansigt i havkanten«.

Teoretiske forsøg på at komme bag den umiddelbare erfaring for at få en øget forklaringskraft overfor vore eksistensbetingelser, kan for Per Stig Møller kun ende i en undertrykkende viden, der politisk knægter enkeltindividet.

DENNE kritiks absurde sammenblanding af videnskab og politik bliver tydeligere, når han fremfører den mod andre »antihumanistiske« teorier, der ikke er så forvanskede som den marxse. Freuds teori om bagvedliggende ubevidste kræfter, som griber styrende ind i vor bevidste liv, anklages for at ville fortabe os til disse. Fou-

caults institutionsanalyser af afvigeres indespærring ses som en støtte til forfølgelse af anderledes tænkende. Lacans lingvistiske teorier om sproget, der taler gennem menneskene, tolkes som et forsøg på at stoppe den menneskelige samtale. Nyere sociologisk systemteori vil sætte undertrykkelsen i system. Etc., etc.

For Per Stig Møller kan målet for disse »bag-om-ryggen-teorier« kun være at føre folk bag lyset. Kritikens niveau tilsvarende, at man bekræfter teorierne om massetiltrækning, fordi de vil tyngne menneskene i knæ.

Eller mere aktuelt, at man som de religiøse fundamentalister indenfor det nye højre i USA bekæmper den darwinistiske evolutionslære, fordi den fratager menneskene deres værdighed og ønsker at gøre os alle til aber.

VISSE vidensfelter tabuliseres, da de skønnes at være moralsk farlige. Per Stig Møller føler i »På«-sporet af det forsvundne menneske »det ubevidstes søslange stige op fra dybet og slugte det bevidste menneske i hvis sted det ubevidste, produktionsforholdene, sproget, skrifttraditionen m.m. sættes af forskellige antisubjektivistiske teorier.« Det er ikke bogbrænding og tankeforbud, men det ligner.

At der er tale om et ærke-reaktionært fremstød, bliver endnu klarere i lyset af hans teoretiske alternativ til den historiske materialistiske metode indenfor human- og samfundsvidenskaberne. Han opsporer såmænd den liberalistiske naturretstænkning forstøvede robinsonadefigurer og udfylder dem med den nyere biologis og dyrepryskologis resultater. Han når i ovennævnte bog frem til, at det »menneske-

son« forsvandt i sociologien, er genfundet i biologien og etologien, som — en nøgen abe«. Det er derfor de »artsspecifikke egenskaber i DNA-spiralen, hvor den genetiske kode og celledelingen har sæde«, som »en humanistisk etik må basere på og en humanistisk politik realisere og respektere, hvis man for alvor vil et menneskeligt samfund«.

For »er mennesket ... intet tomt, men trekvart påfyldt kar, ændrer mennesket karakter fra et forgængeligt sandtil et uforgængeligt, men beskadiget stenansigt ... og da er mennesket ikke forsvundet i havet, men genfundet under tidevandet«.

DENNE »forstenede« teoretiske afslutning på marxisme-angrebet er forbavsende af flere grunde.

Videnskabsteoretisk set må det indebære, at biologien skal udgøre den tværfaglige grundteori for enkeltvidenskaberne indenfor det humane og samfundsmæssige genstandsfelt. En mere plat naturalisme og vulgærmaterialisme kan ikke tænkes.

Politisk set skal et åbent demokratisk samfund sikres af en biologisk naturretsmoral. Hermed fastfryses samfundspolitikken og kulturudviklingen af et medfødt tvangskorset af naturlige tilbøjeligheder. Forsvaret for de evige »jøder«, de anderledes og de afvigende grundes på genetisk fascination. Her var kampfællen Stangerup i det mindste så smart at udskifte biologien med Kirkegaard.

Hovedindvendingen mod den til ukendelighed forvanskede marxisme var, at den lod en elite styre i folkets navn. Men Per Stig Møllers eget ideal er at lade biologers skiftende udsagn om det fortidige men-

neske styre samfundsudviklingen. Det bliver ekspertvældet, der skal garantere demokratiets fremtid.

Midteroprørernes naturretlige samfundsidealisering har han gjort et stort nummer ud af at nedgøre. Men den eneste forskel er, at de biologisk begrundet et fremtidigt samfund bestående samfund mod ændringer. Som den bedste af alle verdener, som »stenansigtets« allerede realiserede utopi.

Der er ingen indre logik i denne teoretiske Mølle. Den hævder, at ville forsvare et åbent humant demokrati, mens dens teoretiske bidrag under-

minerer på alle fronter dette erklærede formål. Det eneste eftersporlige konsekvente produkt, der kommer ud af kvæpen mod venstredrejningen af et samfund i krise.

TRAFIKULYKKER — Trafikulykker kostede i januar 42 menneske livet, hvilket er en stigning på syv i forhold til samme måned sidste år, viser en foreløbig opgørelse fra Danmarks Statistik. Antallet af trafikulykker faldt derimod fra 710 i januar sidste år til 589 i januar i år. Antallet af tilskadekomne i denne måned faldt til 729 fra 858 tilskadekomne i januar i 1981. (RB)

Gør syning til en hobby og spar penge

Baby- og børnetøj • Kjoler • Jakker • Nederdele • Bukser • Frakker • Slag • Ponchoer • Huer • Tasker • Veste • Skjorter o.m.a.

30 modeller med instruktive syvejledninger, tegninger, diagrammer og masser af variationsforslag. Desuden et afsnit om omsyning og reparationer.

Kr. 98.00

